

Araling Panlipunan

Kasaysayan ng Daigdig

Ikatlong Markahan – Modyul 4
Rebolusyong Amerikano at Pranses

Manunulat: Maritess C. Llamera

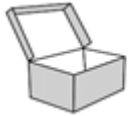

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Aralin 1

Rebolusyong Amerikano at Pranses

Alamin

Matapos mong mapag-aralan ang mga kaisipang lumaganap sa rebolusyong pangkaisipan sa Europa, ay tatalakayin naman natin ang epekto nito sa mga bansang naging kolonya dulot ng unang yugto ng kolonisasyon at ang kanilang pakikipaglaban tungo sa kalayaan. Kaya't halina at mag-aral sa kasaysayan!

Sa pagtatapos ng aralin, ikaw ay inaasahang:

1. naipaliliwanag ang kaugnayan ng Rebolusyong Pangkaisipan sa Rebolusyong Amerikano at Pranses;

- 1.1 nasusuri ang mga patakarang ipinatupad ng mga mananakop sa kanilang kolonya at bunga nito;
- 1.2 napahahalagahan ang pag-usbong ng konsepto ng Nasyonalismo sa Europa at iba't-ibang bahagi ng daigdig.

Subukin

Kasaysayan ko, Balikan Ko!

Panuto: Sa ating bandila ay may walong sikat ng araw na sumisimbolo sa walong lalawigan sa Pilipinas na nag-alsa laban sa mga Kastila. Ibigay ang walong lalawigan sa pamamagitan ng pagguhit ng watawat ng Pilipinas at paglalagay ng mga lalawigan sa bawat sinag ng araw. Tukuyin din ang tatlong bituin at ang simbolo ng kulay ng watawat. Gawin ito sa isang papel.

Pinagkunan: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_the_Philippines_\(1943-1945\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_the_Philippines_(1943-1945).svg)

Nakuha mo ba lahat ang tamang sagot? Kung hindi naman ay maari kang magsaliksik upang mabalik-aralan ang kasaysayan ng ating bayan.

Loop-a-word

Hanapin at lagyan ng guhit ang mga pangalan ng Pilosopo at kanilang ambag sa panahon ng rebolusyong Intelektuwal o Enlightenment sa kahon. Ayusin at isulat ang iyong sagot sa tsart.

A	O	R	O	U	S	S	E	A	U	O	K	O	E	T
N	X	Y	J	M	C	G	A	L	I	L	I	I	G	E
E	W	Q	L	E	R	T	S	R	Y	V	S	L	O	L
W	G	C	O	P	E	R	N	I	C	U	S	A	T	E
T	H	N	C	F	F	S	A	R	F	L	E	S	J	S
O	J	D	K	J	I	R	T	Y	S	M	P	U	O	C
N	L	O	E	U	X	J	K	T	J	I	K	O	A	O
F	R	G	M	X	W	Z	I	A	A	X	L	P	A	P
G	R	A	V	I	T	Y	F	H	J	R	T	E	R	E
Y	S	O	C	A	I	L	C	O	N	T	R	A	C	T
X	H	J	T	R	U	R	A	T	C	L	O	R	D	A
H	E	L	I	O	C	E	N	T	R	I	C	J	K	S
O	P	E	T	A	N	F	V	B	I	O	J	L	P	S
Y	T	R	D	O	T	V	E	T	D	A	U	T	O	S
T	W	O	T	R	E	A	T	I	S	E	S	W	F	G

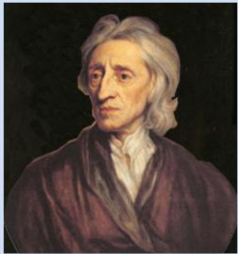
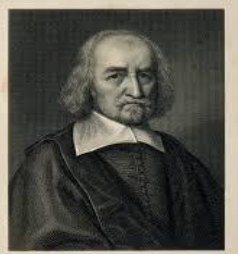

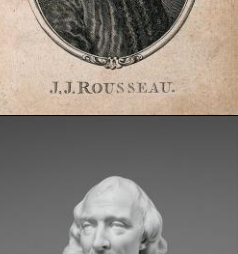
PILOSOPO / SIYENTISTA	IDEYA / AMBAG
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Inaasahan ko na nakuha mo ang lahat ng tamang sagot? Binabati kita! Kung hindi naman ay maari mong balikan ang module 3 upang ito ay mabalik-aralan.

? Tuklasin

Buoin ang tsart sa pamamagitan ng pagbibigay ng pangalan sa mga Pilosophers ng panahon ng Enlightenment at ang kanilang kaisipan sa pamamahala.

Larawan	Pangalan ng Pilosopo	Kaisipan Ukol sa Pamamahala
		
		
		
		

--	--

Nakuha mo ba ang lahat ng tamang kaisipan mula sa kanilang mga ideya ukol sa pamamahala? Ngayon ay magtutungo tayo sa naging epekto ng kanilang mga ideya matapos itong makarating sa mga bansang Amerika at Pransiya. Nagdulot ito ng pagbabago sa bagong uri ng pamamahala matapos ang unang bahagi kolonisasyon at ang Rebolusyong Industriyal.

Suriin

Aralin 1: Rebolusyong Amerikano

Mula 1607 hanggang 1733 ay dinagsa ng mga Ingles na Puritan na mula sa Britanya ang Hilagang Amerika kung saan sila ay nakabuo ng labing tatlong kolonya na mula sa Massachusetts hanggang Georgia. Ang pandarayuhan ng mga Ingles sa Amerika ay bunga ng pagtakas nila sa kaparusan sa napili nilang relihiyon sa panahon ng Repormasyon at Enlightenment.

Ang unang natatag na panirahan noong 1607 ay ang **Jamestown**, na sa ngayon ay ang estado ng **Virginia**, na pinamunuan ni **Capt. John Smith**. Marami ang namatay sa gutom at karamdaman sapagkat di nila inakala ang hirap ng buhay pagsasaka kaya't marami sa kanila ang lumipat ng panirahan. Kalaunan ay nakapagtatag sila ng mga plantasyon at negosyo na nagpaunlad sa kanilang pamumuhay. Bumuo sila ng kaniya-kaniyang pamahalaan upang pamunuan ang kanilang kolonya.

Mga Patakarang Tinutulan ng 13 Kolonya

Matapos ang **Seven Years of War**, sa pagitan ng Great Britain at France ay lubhang nagpahirap sa **Britanya** sa gastusin ng digmaan, upang makabangon ay iminungkahi ng Parlamento ng Britanya na buwisan ang mga kolonya nito sa pamamagitan pagpapatupad ng mga patakaran na lubos na tinutulan ng 13 kolonya sa Hilagang Amerika.

Sugar Act (1764) - Ito ay ang buwis na ipinataw sa asukal ng bansang Britanya sa 13 Kolonya sa Amerika. Ipinagbawal nila ang illegal na pag-aangkat ng asukal na nagresulta ng paghahalughog ng mga kolektor sa mga bahay upang masiguro na walang iligal na asukal ang nakatago rito. Gayundin, ang mahigpit na pagbabantay ng mga opisyal sa mga pantalan.

Stamp Act (1765) - Lahat ng mga opisyal na dokumento tulad ng titulo, kasulatan at pahayagan ay dapat na naselyuhan bago ito ilimbag. Maraming tumutol sa patakarang ito higit ang mga matataas na tao tulad ng mga negosyante, abogado at mananalapi kaya't naging maingay sila sa pagtuligsa dito at ipinahayag nila na ang kawalan ng representasyon sa Parlamento ng Britanya ay isang pagmamalupit at paglabag sa karapatan ng mga Ingles.

Townshend Act (1767) - Binuo ni **Charles Townshend**, isang politikong Ingles na nagpasa ng patakaran na dapat na regular na taasan ang buwis sa mga kolonya upang suportahan ang mga gobernador at opisyal na magtatanggol sa kanila. Nagkaroon ng pag-aalsa sa Boston, Massachusetts na nauwi sa **Boston Massacre** noong 1770. Limang Amerikano ang namatay, at marami ang nasugatan nang pagbabarilin ng mga Ingles ang mga Amerikano. Binawi ng England Townshend Act dahil sa kaganapang ito.

Tea Act (1773) - Ang pagkakaloob ng Parlamento ng Britanya sa East India Company ang monopolyo ng tsaa sa Hilagang Amerika. Tinutulan ito ng mga Amerikano sa pamamagitan pagtatapon ng 342 kahon tsaa sa dagat ng Boston bilang protesta nila sa kompetisyon sa lokal na tsaa sa Amerika. Pinangunahan ito ni **Samuel Adams**, ang grupo ng Amerikano na umakyat sa barko, at itinaon ang mga kahon ng tsaa sa daungan at tinawag itong **"Boston Tea Party"**. Ang pangyayaring ito ay ikinagalit ng mga Ingles, ang protestang ito at tinawag itong kriminal na gawain. Bilang ganti sa pangyayaring ito, ipinasa sa Parlamento ng Great Britain ang **Intolerable Acts (1774)** isa sa mga batas rito ay ang pagsasara ng daungan ng Boston, hangga't hindi nababayaran ang mga itinapong tsaa sa dagat gayundin, ang pagsasailalim sa kamay ng mga sundalo ng **Massachusetts**.

Deklarasyon ng Kalayaan

Ilan lamang ito sa mga patakarang nagpasiklab ng Rebolusyon sa Amerika. Tinawag na **"Patriot"** ang mga nagsasagawa ng pag-aalsa at **"Loyalist"** o **"Tories"** ang nanatiling tapat sa hari ng Britanya. Upang maipaalam ang pinaglalaban ng mga Patriot, sila ay nagbigay ng mga polyetong may titulong **"Common Sense"** na isinulat ni **Thomas Paine** noong 1776. Si Thomas Paine ay isang radikal na Ingles na pumunta sa Amerika at nakiisa sa mga Ingles sa kolonya. Sa polyeto ay nakasaad na dapat humiwalay ang kolonya sa Britanya na nagresulta ng digmaan sa pagitan ng 13 kolonya at Britanya.

Noong Abril 1775, ay nagkaroon ng labanan sa Concord at Lexington, kung saan tinatayang 350 ang namatay. Matapos ang labanang ito ay nagkita-kita ang mga pinuno ng 13 Kolonya sa Philadelphia, upang bumuo ng sandatahang lakas sa pamumuno ni **George Washington**.

Matapos ang mahigit isang taon, noong Hulyo 4, 1776, ay ipinahayag ang “**Declaration of Independence**” ng Continental Congress na binubuo ng mga kinatawan ng 13 kolonya. Ang may akda nito ay si **Thomas Jefferson**. Ayon sa deklarasyong ito, ang lahat ng tao ay binayayaan ng Diyos ng mga karapatang hindi dapat ipagkait sa sinuman; na ang pamahalaan ay may lehimasyon na galing sa pagsang-ayon ng mga mamamayan at may karapatang patalsikin ang pinuno kung kinakailangan.

Ang mga panyayaring ito ang naging hudyat ng pagsiklab ng **Rebolusyong Amerikano** laban sa Great Britain. Nagpadala ng 30,000 sundalo ang Britanya upang labanan ang hilangang Amerika at sakupin ang New York. Bihasa ang mga sundalong Ingles sa digmaan, ngunit nahirapan sila sa mga Amerikano sa kanilang taktikang ‘*strike-and-run*’. Hindi lahat ng mambabatas sa Parlamento ng Britanya ay sang-ayon sa digmaan sa Amerika para sa kanila ay dapat unahin ng Great Britain ang mga kolonya nito sa Asya.

Noong 1777, sumuko ang 6,000 na sundalo sa Saratoga sa pamumuno ni **Heneral John Burgoyne**. Sa pagsukong ito, ay nahikayat ang **France** na makipag-alyansa at tulungan ang 13 kolonya, sa pamamagitan ng pagdedeklara ng digmaan laban sa Great Britain. Ayon na rin ito sa mungkahi ni **Franklin Roosevelt**. Nilagdaan ng Great Britain ang **Kasunduan sa Paris**, noong 1783, ang pahayag ng pagkilala ng Kalayaan ng 13 kolonya dahil sa ng pagkatalo ng Great Britain sa digmaan. Sa deklarasyong ito naitatag ang bagong bansa na *Estados Unidos* na may hangganan mula sa ilog Mississippi sa Kanluran, Canada sa Hilaga, Karagatang Atlantic sa Silangan at Florida sa timog.

Ang **Rebolusyong Amerikano** ay resulta ng mga kaisipang pang-politikal na lumaganap sa Europa, na nagbigay daan sa paglaya ng Hilagang Amerika sa pananakop ng Great Britain. Ito rin ang nagbigay-daan sa pagkakatatag ng Estados Unidos bilang bansa na tumatangkilik sa malayang pagpapasya, at karapatan ng mga mamamayan bilang isang **demokratikong bansa**.

Mga Gabay na Tanong:

1. Ano ang Rebolusyong Amerikano? Bakit naghimagsik ang mga Amerikano laban sa kanilang mananakop?
2. Ano ang nais ipahiwatig ng salitang “*Walang Buwis kung Walang Representasyon*”?
3. Batay sa Deklarasyon ng Kalayaan ni Thomas Jefferson, kaninong kaisipan hinango ang nasabing deklarasyon? Makatwiran ba ito? Bakit?
4. Paano ipinakita ng mga Amerikano ang kanilang nasyonalismo at patriotismo sa nasabing rebolusyon?
5. Sa iyong palagay, naging mabuti ba ang pamamahala ng mga Amerikano sa panahon naging kolonya tayo ng Estados Unidos? Bakit?

Aralin 2: Rebolusyong Pranses

Bago sumiklab ang Rebolusyong Pranses, ang France ay nasa ilalim ng pamumuno ng isang *Absolutong Monarkiya* na pinamumunuan ng hari at reyna. Ang lipunang Pranses ay nahahati sa tatlong estado. Ang **unang estado**, ay binubuo ng mga opisyal ng simbahang

katoliko. Malaki ang gampanin ng simbahang katoliko sa usaping pang-politika at sa lahat ng aspeto ng pamumuhay sa France.

Ang **ikalawang estado** naman ay binubuo ng mga opisyal ng pamahalaan at maginoo na siyang nagmamay-ari ng malalawak na lupain, o ang tinaguriang “*Panginoong Maylupa*”. Sila ay mayayaman, sapagkat pag-aari nila ang dalawampung porsiyento ng lupain sa France. Pinayagan din silang hindi patawan ng mga buwis at marami sa mga Maginoo ang nagnanais ng higit pang kapangyarihan.

Ang **ikatlong estado** naman ay binubuo ng mga ordinaryong mamamayan tulad ng mga **bourgeoise** (*mangangalakal*), magsasaka at manggagawa kung saan sila ang pinakamarami.

Ang pag-unlad ng ekonomiya ng France ay nagmula sa kanila, sapagkat sila ay ang mga negosyante, bangkero, doktor, artisano at intelektuwal ngunit hindi nila natatamasa nang kapangyarihang politikal tulad ng sa mga Maginoo. Pinilit nilang bumili ng kapangyarihan sa Hari, ngunit napagtanto nila na mas pinapahalagahan ang kapangyarihang na nagmula sa pamilyang pinagmulan, kaysa sa angking kagalingan ng isang tao. Karamihan sa nasa ikatlong estado ay mahihirap kabilang ang mga magsasaka, manggagawa at panggitnang uri. Marami silang hinaing tulad ng pagpapatuloy ng **sistemang Pyudal** kung saan marami sa kanila ay mga magsasaka lamang ng mga panginoong-maylupa.

Salik sa Pagsiklab ng Rebolusyong Pranses:

1. Hindi ng makatarungang pamamalakad ng pamahalaan.
2. Pagtuligsa ng mga intelektuwal sa di maayos na kalagayan ng mga uring mamamayan.
3. Absolutong kapangyarihan ng hari.
4. Pamamayani ng mahihinang hari na sina Haring Louis XV at Louis XVI.
5. Pagkaubos ng kaban ng yaman ng pamahalaan dahil sa maluhong pamumuhay ng hari.

Ang hindi makatarungang pamamalakad ng pamahalaan ay nag-ugat sa di pagbabayad ng buwis ng mga pari at maginoo sa pamahalaan. Sila din ang maaring maluklok sa mataas na kapangyarihan tulad ng sa militar at simbahan. Tumatanggap ng malaking kita ang mga maginoo sa kanilang lupain, na pinaghihirapan ng mga magsasaka at trabahador. Ang mga pari ay may malalawak na lupain na nang-aabuso din sa mga magsasaka, tulad ng pagtatrabaho ng walang bayad o tinatawag na “**corvee**”, at nagbabayad ng sampung porsiyento ng kanilang kita bilang buwis o **tithe** sa simbahan kada taon.

Marami ang humiling ng reporma, ngunit ipinakulong nila ang mga ito. Hindi nagtagal ay napagtanto nila na patalsikin ang pamumuno ng rehimen upang magkaroon ng pagbabago.

Ang kapangyarihan ng Hari ay *absoluto o walang hanggan*. Ang mga batas at utos ay mula sa hari at kanyang ministro. Ang **Parlement** at **Estate-General** naman ang tumutuligsa sa hari kung ayaw nila ang batas na pinatutupad nito. Ang **Parlement** ay binubuo ng mga korte na pinamumunuan ng mga dugong bughaw, dito dumadaan ang mga kautusan ng hari bago maging batas. Ang **Estate-General** naman ay isang sangay na binubuo ng kinatawan ng lahat ng mamamayan.

Ang pamamahala ng dalawang hari ay naging mahina sapagkat si **Louis XV** ay naging hari sa edad na **limang taon gulang** pa lamang, kaya't ang pamamahala niya ay nakabatay sa kanyang guro na si **Andre Hercule Cardinal de Fleury**. Nang mamatay si **Louis XV** ay napunta ang trono kay **Louis XVI**, na kanyang apo na 20 taon gulang pa lamang noon. Ang kanyang asawa ay si **Marie Antoinette**, ay isang maluho at magarbong reyna. Naging sanhi ito ng krisis sa pananalapi sa kanilang nasasakupan, dulot na rin mga digmaan at maluhong pamumuhay ng naunang hari na si **Louis XIV**. Kaya nagpatupad sila ng mga bagong buwis upang maiwasan ang pagkabangkarote ng kanilang pamahalaan.

Naluklok bilang ministro ng Pananalapi si **Charles Calonne** noong 1783, at iminungkahi nya na patawan ng buwis ang mga Ikalawang Estado o ang mga maginoo na lubos na tinanggihan ng Parliament. Tinanggal nila si Calonne, at ipinalit nila si **Lomenie Brienne**. At napagkasunduan ang Estate-General ang dapat magpatupad ng bagong pagbubuwis kaya't nagpulong sila noong 1614.

Ang Pagkatatag ng National Assembly

Ang **Estate-General** ay binubuo ng kinatawan mula sa **First Estate** o mga kaparian, **Second Estate** ay mga Aristokratiko o maginoo, at **Third Estate** ay mga karaniwang tao tulad ng magsasaka, artisan at mga bourgeoisie. Upang makabuo ng batas kailangang sumang-ayon ang dalawang Estate na karaniwang ang First Estate at Second Estate ang nagsasanib pwersa upang malamangan nila ang Third Estate na may isang boto lamang kahit na napakarami nila. Sa pulong noong **1789**, nagalit ang Third Estate nang malaman nila na hiwalay ang pulong ng Third Estate sa pulong ng First Estate at Second Estate. Nais nila na magpulong ng sama-sama na may tig-iisang boto bawat kinatawan. Alam ng hari na mananalo ang Third Estate na buwisan ang mga **Aristokrata** o mayayaman kaya pinilit nitong huwag magkakasamang magpulong ang tatlong Estate. Hindi nagtagumpay ang hari, sapagkat dineklara ng **Third Estate** ang sarili bilang **National Assembly** noong **Hunyo 17, 1789** at hinikayat nilang sumama sa pagtitipon ang First at Second Estate. Naging tutol ang hari dito, kaya't pinagbawalan sila magtipon tipon sa loob ng **Versailles**. Sa pangyayaring ito naganap ang **Tennis Court Oath**, isang panunumpa ng mga kinatawan ng National Assembly, na hindi titigil hangga't makabuo sila ng Konstitusyon para sa France, na ginanap sa *tennis court* ng palasyo noong Hunyo 24, 1789.

Ang tagapagsalita ng grupo ay si **Comte de Mirabeau** ay nagpahatid mensahe sa Hari na hindi sila aalis kahit sila ay tutukan ng bayoneta. Sa takot ng Hari sa pagkakaisa ng tatlong Estate, ay kinilala niya **National Assembly**, na ito naging unang tagumpay ng mga **Bourgeoisie**.

Sa **Paris** naman ay patuloy ang kawalan ng pagkain at trabaho ang mga **Parisiyano** na nagpalala sa kanilang mga hinaing. Noong **Hulyo 14, 1789**, kanilang nilusob ang **Bastille**. Isa itong kulungan at simbolo ng kawalang katarungan sa mga Parisiyano. Mahigit isang daang tao ang namatay ngunit may mga sundalong kumampi sa mga Parisiyano. Napasok nila ang Bastille at pinatay nila ang kumander nito at kanyang mga tauhan.

Ang **Declaration of the Rights of Man and the Citizen** ay nabuo nila noong **Agosto 1789**, na nagsasad ng Karapatan ng tao ay pangkalahatan o universal ngunit di naisama rito ang karapatan ng kababaihan at mga alipin.

Mga Pagbabago sa Unang Yugto ng Rebolusyon

1. Nalimitahan ang kapangyarihan ng Hari dahil sa pagkakatatag ng **National Assembly**.
2. Natatag ang Rebolusyonaryong Grupo ng mga **Jacobin**, at pinamunuan ni **Maximilien Robespierre**. Sila ang nagpatupad ng parusang kamatayan kina Louis XVI at sa kanyang reyna na si Marie Antoinette sa pamamagitan guillotine. Lumaganap ang **Reign of Terror** mula 1793 hanggang 1794 kung saan ang lahat ng kaaway ng pamahalaan ay hinahatulan ng kamatayan sa pamamagitan ng **guillotine** o garote. Naging malabis si **Robespierre** sa kanyang kapangyarihan kaya siya din ay nahatulan ng kamatayan.
3. Natatag ang bagong pamahalaan noong **1795** na tinawag na **Directory**, binubuo ito ng limang opisyal na pinili naman ng **Legislative Assembly** o ang sangay na taga gawa ng batas subalit nang matapos maipasa ang konstitusyon na binuo ng National Assembly ay nabuwag ito noong 1799 dahil sa isang **coup d'etat** o pagpapatalsik sa pamahalaan. Ito ay pinamunuan ni **Napoleon Bonaparte**.

Si Napoleon Bonaparte at Ang Kanyang Pamamahala Sa France

Sa taon 1799, ay kinilala si **Napoleon Bonaparte** bilang isang bayaning sundalo. Ipinanganak sa isla ng Corsia noong 1769, nag-aral sa isang paaralang pang sundalo sa France at naging isang opisyal ng militar. Noong 1793 ay sumali sa pwersa ng **Rebolusyong Pranses** at nagpakita ng galing sa pamumuno at pakikidigma.

Taong 1796 ay pinamunuan niya ang **sandatahang lakas ng Pranses** upang labanan ang **Sardinian** at **Australiyano** na nasa Italya. Sa kanyang galing ay naipanalò niya ang labanan at nagdala sa kanya ng karangalan bilang isang bayani ng mga Pranses.

Sa kanyang pagbabalik sa France, ay nakiisa siya sa pagpapatalsik sa **Directory**, napilitang magbitiw sa tungkulin ang mga opisyaless ng Directory noong Nobyembre 1799. Nanatili ang France sa pagiging republika sa bagong pamamahala ng Konsulado. Ang **Konsulado** ay binubuo ng tatlong konsul na tulad ng sa kabihasnang Rome. Si **Napoleon** ang naging Unang Konsul at inilagay niya ang kapangyarihan sa kanyang kamay. Hinirang niya ang kanyang sarili bilang **Unang Konsul panghabang buhay**.

Pinamahalaan ni Napoleon Bonaparte ang France bilang isang **diktador**. Bilang isang magaling na sundalo ay napasunod niya ang mga **Bourgeoisie** sa pamamagitan ng pagbibigay sa kanila ng posisyon sa pamahalaan at hukbong sandatahan. Nakuha din niya ang suporta ng mga gitnang uri ng mamamayan sa pamamagitan ng pagtatag ng mga industriya at kalakalan at paglalagay ng buwis sa mga inaangkat kaya naging maunlad ang kalakalan laban sa mga dayuhan.

Ipinatupad niya ang **Napoleonic code**, batas na nagtataguyod ng pagkakapantay pantay ng mga tao at makatwirang pagbubuwis. Pinatigil niya ang sistemang Piyudalismo, binigyan ng edukasyon ang mga tao, karapatang mailagay sa posisyon ang mga matatalinong tao at malayang pagpili ng relihiyon.

Habang nagpapatupad siya ng reporma sa loob ng France ay inaasikaso din niya ang kanyang mga kalabang bansa. Nakipag-alyansa siya sa **Russia, Austria, Britain** at lumagda ng pangkapayapaang kasunduan sa mga ito. Napagtagumpayan niya ang mga digmaan laban

sa kanyang mga kalabang bansa. Noong 1804, ang France ay naging isang Imperyo at si Napoleon ay may titulong “**Napoleon I, Emperor of the French**”.

Ang kanyang pagnanais na pamahalaan ang buong Europa ay nagdulot ng kanyang pagkatalo. Noong **1805** ang mga bansang Russia, Austria, Sweden ay nagbuo ng alyansa upang talunin siya. Sumali rin ang Prussia sa pakikipag-alyansa upang patigilin si Napoleon sa pakikidigma na tinawag na **Napoleonic Wars**. Natalo niya ang mga ito subalit nabigo siyang makuha ang Great Britain dahil sa malakas nitong pwersang pangdagat. Natalo siya sa **labanan Trafalgar** kasama ang bansang Spain.

Bunsod ng mga pagkatalo sa **Digmaang Peninsular** na tumagal mula sa taong 1807 hanggang 1812, kung saan tinangka niyang sakupin ang Espanya, Portugal at ang Russia. Nanghina ang kanyang hukbo na mahigit 400,000 dahil sa malamig na panahon. Kaya napilitang silang umatras at nagapi sa digmaan Leipzig noong Oktubre, 1813. Nasakop ng mga alyadong pwersa na binubuo ng mga bansa sa Europa ang Paris. Pinatapon nila sa **Pulo ng Elba** na malapit sa Italya si Napoleon.

Taong 1815, ay nakatakas si Napoleon Bonaparte sa Elba at nagbalik sa France. Tinawag itong **Hundred Days**, o panahon ng panunumbalik sa kapangyarihan. Mainit siyang tinanggap ng mga Pranses, at nakabuo ng hukbo na may 200,000 katao at muling nakipagdigma.

Dahil sa udyok ng **nasyonalismo**, bumuo ng alyansa ang bansang Europeo laban kay Napoleon Bonaparte hanggang noong 1815, lubusan siyang natalo ng mga ito sa **Labanan sa Waterloo, Netherlands**. Sa kanyang pagsuko, siya ay ipinatapon sa **St. Helena**, isang isla malapit sa South Africa. Sa loob ng anim na taon, namalagi siya rito hanggang sa kanyang kamatayan dulot ng pagkalason sa **arsenic**.

Ang pamumuno ni **Napoleon Bonaparte** ang nagpabago sa Europa sa pamamagitan ng mga repormang ipinatupad niya at mga makabagong ideya. Ang pamahalaan ay naisaayos mula sa sistemang piyudal, ay nabago sa pamamagitan ng pagbibigay **kalayaan, pagkakapantay-pantay** at **kapatiran** na nagmula sa kaisipan ng Enlightenment. Ang damdaming nasyonalismo ay lumaganap at nagbigay ng daan sa pagsibol ng mga bagong nagsasariling bansa.

Mga Gabay na Tanong:

1. Ano ang rebolusyong Pranses? Bakit naghimagsik ang mga Pranses sa pamamahala ng kanilang hari?
2. Sa paanong paraan naapektuhan ng kaisipang Enlightenment ang Rebolusyong Pranses?
3. Sa iyong palagay, nararapat bang ipapatay ang nagkasala sa batas sa panahon ng Reign of Terror? Bakit?
4. Naging makatarungan ba ang pagpapatapon kay Napoleon Bonaparte? Pangatwiranan ang iyong sagot.
5. Paano naging inspirasyon ng rebolusyon ng 1896 ng inilunsad ng mga Katipunero ang Rebolusyong Pranses?

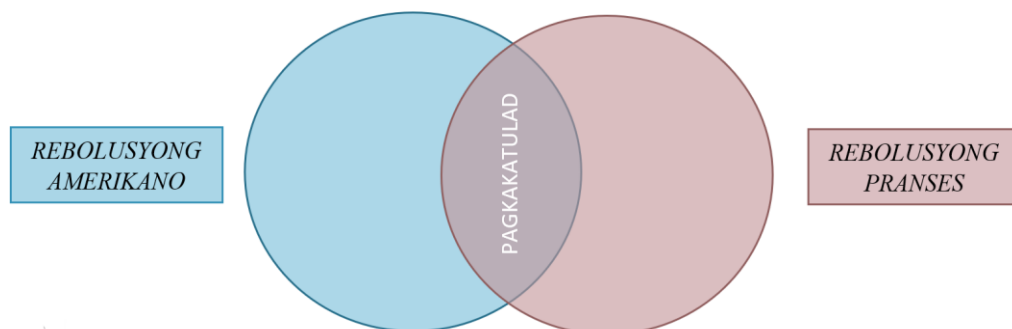

Pagyamanin

Venn Diagram

Panuto: Ibigay ang pagkakaiba at pagkakatatulad ng rebolusyong Amerikano at Pranses. Iguhit ang Venn diagram, bago ito sagutan sa isang papel.

Isaisip

Panuto: Bumuo ng isang pangungusap tungkol sa nabuo mong pakahulugan sa lugar o pangyayari na naganap. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

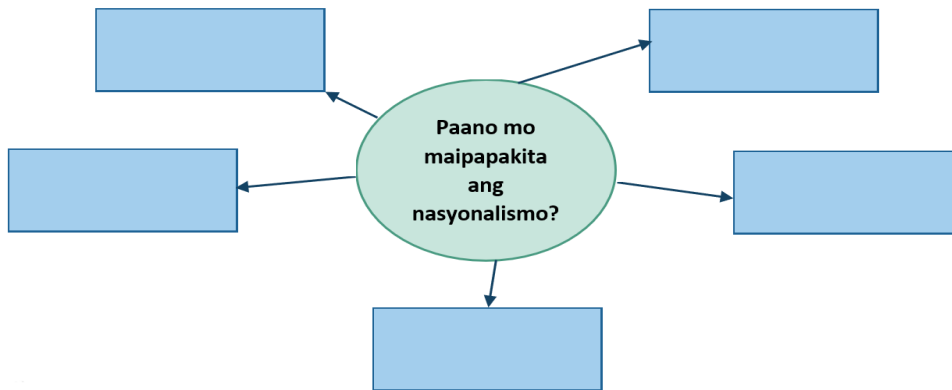
Lugar/Pangyayaring Naganap	Paliwanag
1. Paglusob sa Bastille	
2. Boston Tea Party	
3. Versailles	
4. Guillotine o Garote	
5. Labing tatlong Kolonya	

Isagawa

Panuto: Paano mo maipapakita ang nasyonalismo sa iyong bansa? Kopyahin ang flow chart sa iyong sagutang papel at ilagay ang sagot sa mga kahon.

Tayahin

Hanapin sa kahon ang wastong sagot sa bawat bilang. Isulat ang iyong sagot sa iyong sagutang papel.

Spirit of Laws	Social Contract	John Locke	Thomas Jefferson
Louis XVI	Napoleon Bonaparte	George Washington	Boston Tea Party
Tennis Court Oath	Reign of Terror	Bastille	Sugar Act

- _____ 1. Ang may akda ng deklarasyon ng Kalayaan ng Estados Unidos na nagsasaad ng pagsasarili nito sa dating kolonya ng Britain.
- _____ 2. Nakasaad dito ang balanse at makatarungang pamamahala sa pamamagitan ng pagtatag ng tatlong sangay ng pamahalaan.
- _____ 3. Panahon lumaganap ang parusang kamatayan sa mga kalaban ng pamahalaan sa pamamagitan *ng guillotine* o garote.
- _____ 4. Ang magiting na heneral ng sandahang lakas ng Amerika na binuo ng mga kinatawan ng Labing tatlong kolonya.
- _____ 5. Ang Hari ng France sa panahon ng rebolusyong Pranses.
- _____ 6. Nakasaad sa kontratang ito na may kasunduan sa pagitan ng namumuno at pinamumunuan ayon sa ideya ni Jean Jacques Rousseau.
- _____ 7. Kulungang nilusob ng mga Parisyano dahil sa hindi makatarungang pamamalakad nito.
- _____ 8. Ang may akda ng aklat na "Two Treatises of the Government".
- _____ 9. Ang pangyayaring naganap noong 1773 kung saan itinaon ang kahon-kahong tsaa sa daungan ng Boston.
- _____ 10. Isang malakas na lider at heneral ng Pranses na namuno sa France noong 1801.

Karagdagang Gawain

Magsaliksik sa Kasaysayan ng Marikina bilang isang lungsod. Isulat ang mga nakalap mong datos sa iyong sagutang papel.

Maikling Pagsusulat

Isulat ang letra ng tamang sagot sa patlang batay sa kung saan kaisipan ng Rebolusyong Pangkaisipan ang nagbigay-daan sa mga pangyayari sa rebolusyong Amerikano at Pranses.

- A. Social Contract (Demokrasya)
- B. Spirit of Laws (Balanse sa pamamahala)
- C. Leviathan (pamumuno ng Monarkiya)
- D. Two Treatises of the Government (Karapatang maghimagisik)

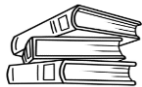
- _____ 1. Nagsilbing batayan ni Thomas Jefferson sa paglikha ng Saligang Batas ng Estados Unidos.
- _____ 2. Ang pinagmulan ng Kaisipan *“walang pagbubuwis kung walang representasyon”*.
- _____ 3. Ang kaisipang ginamit ni Thomas Jefferson sa pagtatakda ng Deklarasyon ng Kalayaan.
- _____ 4. Ang paglusob ng mga Parisiyano sa Bastille upang pabagsakin ito.
- _____ 5. Ang kaisipang pinalaganap ni Napoleon Bonaparte na pagkakapatay-pantay ng mga tao at pagkakapatiran.
- _____ 6. Ang pagkakaluklok sa posisyon ni Louis XV kahit siya ay limang taon gulang pa lamang.
- _____ 7. Ang paghirang ni Napoleon Bonaparte sa sarili bilang pinuno ng France matapos ang *“Coup d'etat”*.
- _____ 8. Ang kaisipan sa isinulat ni Thomas Paine na *“The Common Sense”*.
- _____ 9. Pagpataw ng kamatayan kina Louis XVI at Marie Antoinette sa pamamagitan ng guillotine o garote.
- _____ 10. Ang pagpapatapon kay Napoleon Bonaparte sa St. Helena

A
B
C

Susi ng Pagwawasto

A	O	R	E	A	T	I	S	E	S	W	F	G
N	X	Y	M	G	A	L	I	U	D	A	U	S
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I	O	J	L	P
I	H	A	V	L	A	T	R	O	A	D	A	A
O	J	D	K	F	R	T	Y	S	M	P	A	O
N	L	O	E	U	X	W	Z	I	A	J	K	O
F	R	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J
T	G	C	N	F	R	A	T	C	L	O	J	K
E	W	O	L	R	S	V	B	I				

10.D		
9.D		
8.A		
7.D		
6.C		
5.A		
4.D		
3.D		
2.A		
1.B		
Answers may vary		
Making Passusult		
Karagdagang Gawain:		
5 Copernicus	Helio-centric	
4 Galilei	Telescope	
3 Locke	Two Treatises	
2 Newton	Gravity	
1 Rousseau	Social Contract	
PILOSOPHO / Siyentista	IDEYA/AMBAG	
Tayahin:		
1. Thomas Jefferson		
2. Spirit of Laws		
3. Reign of Terror		
4. George Washington		
5. Louis XVI		
6. Social Contract		
7. Bastille		
8. John Locke		
9. Boston Tea Party		
10. Napoleon Bonaparte		

Sanggunian

Aklat:

Mateo, Grace Estela C., Rosita D. Tadena, Mary Dorothy DL Jose, Celinia E. Balonso, Celestina P. Boncan, John N. Ponsaran, Kasaysayan ng Daigdig sa Ikatlong Taon, Kagawaran ng Edukasyon at Vibal Publishing House, Quezon City, 2012.

Vivar, Teofista L, Nieva J. Discipulo, Priscilla H, Rillo, Zenaida M.de Leon. Kasaysayan ng Daigdig-Batayang Aklat para sa Ikatlong Taon, SD Publication, Quezon City, 2000.

Mga Larawan Hango sa Website:

AntoineTaveneaux, Bust of Voltaire, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bust_of_Voltaire_02.jpg, Creative Commons Attribution

Godfree Kneller, John Locke Crop, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:John_Locke_Crop.png, Creative Commons Attribution

Wellcome Collection Gallery, Jean-Jacques Rousseau. Engraving. Wellcome V0005113.jpg, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jean-Jacques_Rousseau._Engraving._Wellcome_V0005113.jpg. Creative Commons Attribution

Servers Manufactory, Charles de Secondat, Baron de Montesquieu (1689–1755), <https://commons.wikimedia.org/w/index.>, Creative Commons Attribution

Gordon Makryllos, Museum of the American Revolution, Creative Commons Attribution
Daderot, George Washington by Rembrandt Peale, 1795 - DSC03174.JPG, Creative Commons, Public Domain
W. Kennedy, Thomas jefferson.jpg, Creative Commons Attribution

Dguendel, Château de Chantilly, François Gérard, portrait of Napoleon Bonaparte, Creative Commons Attribution 4.0
Anonymous, Prise de la Bastille IMG 2250.jpg, Creative Commons
Milky, Français: Estampe d'une double guillotine, musée de la Révolution française., Creative Commons Attribution
Connormah, Map of present-day USA with the thirteen original colonies highlighted.
[Commons.wikimedia.org/wiki/, File: Thirteen_Colonies_Original_Highlighted.svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thirteen_Colonies_Original_Highlighted.svg), Creative Commons Attribution

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:

Maritess C. Llamera

Editor:

Aaron S. Enano

Tagasuri – Panloob:

Aaron S. Enano

Tagaguhit:

Ma. Gwendelene J. Corañez

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang Tagapamanihala

Aaron S. Enano

Superbisor sa Araling Panlipunan

Ivy Coney A. Gamatero

Superbisor sa Learning Resource Management System

Catherine Paningbatan

Learning Resource Librarian

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE